

Nagrada „Vatroslav Lisinski“ Za doprinos hrvatskom glazbenom stvaralaštvu

Darko Petrinjak i zagrebačka gitarska škola

Ako bismo za neki fenomen mogli reći da postoji kao moćna gomilica – skupina glazbenika usko povezana zajedničkom idejom, vizijom i misijom, tada bismo vrlo vjerojatno zaključili kako u hrvatskoj glazbi imamo nekoliko takvih. Jedna, ipak, sasvim je posebna te već desetljećima oblikuje neki svoj sasvim poseban univerzum. Tu moćnu gomilicu prepoznamo kao zagrebačku gitarsku školu.

Zagrebačka gitarska škola proslavila je protekle godine 50 godina visokoškolskog obrazovanja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Danas možemo reći da je studij gitare jedna od najistaknutijih perjanica te naše središnje glazbene visokoškolske ustanove. Iz njenih klupa potekao je niz prvorazrednih klasičnih gitarista koji razvijaju zapažene glazbeničke i pedagoške karijere, u nas i u svijetu. Mnogi među njima, pritom, nisu „samo“ glazbeni pedagozi ili koncertanti. Biti pripadnikom zagrebačke gitarske škole nerijetko znači biti i obrađivač, istraživač, notograf ili glazbeni pisac. Dio je to šireg kolektivnog stanja svijesti, neka vrsta „grassroots pokreta“, koji čini da o zagrebačkoj gitarskoj školi „ne govorimo kao o artefaktu prošlih vremena, nego kontinuitetu i nadogradnji“ (Karolina Rugle).

Pitanje je, međutim, da li bi ih bilo, ili točnije: da li bi ih bilo takvih kakvi jesu, da nije bilo jednoga, prvog među jednakima. Bez Darka Petrinjaka vjerojatno ne bismo mogli govoriti o zagrebačkoj gitarskoj školi – zasigurno ne na način na koji je danas, u svim njenim sastavnicama, vidimo i prepoznamo. Ako je zagrebačka gitarska škola, prema tome, „moćna gomilica“ hrvatske glazbe, onda je Petrinjak njena „tiha sila“, onaj bez kojeg se ne može.

Tihim, ali dostižnim pristupom Darko Petrinjak scenu klasične gitare u Hrvatskoj u mnogim je aspektima utemeljio, oblikovao, profilirao i usmjerio. Bio je i gitarist, i pedagog, i vizionar, i uzor; poticatelj, promicatelj, lobist i utjecajnik; glazbeni intelektualac renesansnoga tipa; istraživač, organizator, urednik, redaktor, izdavač i sve drugo što je uz klasičnu gitaru uopće moguće zamisliti. Njegova vizija bila je presudna i za višegodišnju suradnju sa hrvatskim skladateljima. Petrinjak je, naime, znao da se gitara neće moći etablirati kao punokrvno glazbalo, a zagrebačka gitarska škola – želi li biti relevantna, u tom slučaju mora biti u stanju stvoriti i vlastiti, autentični repertoar. Bio je svjestan da će za gitaru morati zainteresirati čitav niz hrvatskih skladatelja, koji su o gitari, u pravilu, znali malo. Težio je kvaliteti, „ciljao“ na skladatelje za koje je pretpostavljao da bi njihov stil mogao dobro zaživjeti u gitarskom zvuku i slogu. U procesu skladanja nerijetko je bio suputnik onima koji su skladali. Posebno je insistirao da se jednom napisana glazba zadrži „u prstima i na repertoaru“. Klicu znatiželje i interesa za hrvatsko glazbeno stvaralaštvo – kao obvezu, svakodnevicu i poslanje, istodobno – prenio je i na mnoge mlađe.

U djelovanju u korist hrvatskoga glazbenog stvaralaštva pokazao je snagu karaktera, širinu pogleda, znanje i erudiciju, volju i upornost, viziju koja je utjecala na smjer i vrstu kretanja. Završni rezultat na polju skladateljstva, koji je ostvario sa svojim kolegama istomišljenicima, međunarodno je važan i vrijedan korpus djela za gitaru – kao solističko, komorno i koncertantno glazbalo. Petrinjak je osobnost jedinstvena na našem terenu, kojoj hrvatski skladatelji, kroz generacije, mogu uputiti veliku i trajnu zahvalnost. Čast nam je, stoga, da nagradu „Vatroslav Lisinski“ predajemo upravo njemu. Time želimo jasno ukazati na važnost i značenje djela u korist hrvatskih skladatelja koje je kroz desetljeća ostvario.

Ipak, na tome putu nije bio sam, tako da uz njega u većini slučajeva pomislimo na još dvojicu: Istvána Röméra i prerano preminulog Gorana Listeša. Njih trojica 1984. osnovali su

Zagrebački gitarski trio, među ostalim i kao „laboratorij“ za stvaranje novog repertoara. Stoga dio ove nagrade pripada i Petrinjakovim kolegama-prijateljima iz toga legendarnog ansambla. Sva ostala imena koja pripadaju zagrebačkoj gitarskoj školi, a niz ih je vrlo istaknutih, u ovoj prigodi nećemo poimence isticati. Svi oni, naime, mogu biti ponosni na manji ili veći udio u tome da zagrebačka gitarska škola više nije fenomen. – Ona doista jest!

Tu našu smjelu i hrabru gomilicu krase niz odlika. To su, među ostalim, zajedništvo, osjećaj pripadnosti (i ponos zbog toga), suradnja, međugeneracijsko razumijevanje, podrška, znatiželja, otvorenost za suradnju, svijest o vlastitoj poziciji, viziji i misiji u širem kontekstu zajednice. Muzikologinja Karolina Ruge u radu u povodu 50 godina gitare na zagrebačkoj Akademiji ističe i „egzemplarnu izvrsnost, dijeljenje, širinu pogleda, iskustvo komornog muziciranja i stvaranje poticajne sredine“. Sve su to osobine koje formiraju etos, sustav vrijednosti i ponašanja na kojemu je izrasla zagrebačka gitarska škola. A na takvom je tlu onda, kroz niz godina, blagotvorno raslo i hrvatsko glazbeno stvaralaštvo.

Dodjeljujući ovu nagradu zagrebačkoj gitarskoj školi na čelu s Darkom Petrinjakom želimo u javnost poslati poruku o njejoj nemjerljivoj važnosti za hrvatske skladatelje, ali i to da, izgubimo li to tlo, hrvatska glazba neće imati na čemu rasti te ga je, zbog sviju nas, jako bitno sačuvati. Svjedoci smo kako nove generacije predstavnika zagrebačke gitarske škole već nastavljaju putem koji su utabali Petrinjak i ostali. Budućnost zasad izgleda osigurana.

Uvjereni da nagrada stiže u prave ruke te da će zagrebačka gitarska škola nastaviti poticati hrvatsko glazbeno stvaralaštvo i u nadolazećim desetljećima, s posebnim ponosom upisujemo toga našeg zaslužnog hrvatskog glazbenika te, zajedno s njim, i tu našu moćnu gomilicu hrvatskih klasičnih gitarista među dobitnike nagrade „Vatroslav Lisinski“, za 2024. godinu.